

Det revolutionära Tyskland

C. J. Björklund

1916

Erik Mühsam är en av det unga revolutionära Tysklands män. Han är en konstnär, en diktare, konst- och teaterkritiker, en filosof, men även en organisator och handlingsmänniska.

Den revolutionära rörelsen i Tyskland som alltid haft att kämpa med oerhörda svårigheter bäres till största delen upp av arbetare, intelligenta, energiska, kunskapsrika män, som hamrats ut i livets hårda skola. Nu har ju kriget och borgfredens Tyskland slagit sönder rörelsen. Till glädje för de många motståndarna, fienderna.

Mühsam är icke »von zu Hauseaus» arbetare. Han kom från borgarklassen till proletariatet. Men han kom inte för att leda, för att göra sig bemärkt eller för att begagna proletariatet som språngbräde för att inom den statsliga politikens värld nå fram till makten och äran.

Nej, om han velat detta hade han valt en annan rörelse än den revolutionära. Som en kamrat bland kamrater, medarbetar han på sitt sätt och efter måttet av sina krafter att förverkliga vårt ideal.

Han har försmått att i likhet med så många andra sälja sig till det borgerliga samhället. Helt och fullt har han ställt sin rika personlighet i rörelsens tjänst. Icke för att bli belönad omfattar och kämpar han för ett ideal. Tvärtom. Trots hån och hat och fattigdom och förföljelse slåss han för sitt ideal, därför att det är *ett* med hela hans person, med hela hans *jag*.

Mühsam är en ursprunglig natur, fri från all konvens. Han är en omvärderare av alla de borgerliga värden som i all synnerhet i dag betraktas såsom hart när heliga.

Andra tyska diktare såsom Gerhart Hauptmann, Richard Dehmel med flera, tar gärna av hatten för den tyska staten. De låta gärna lagerkransa sina huvuden. Men i fria, djärva ord, med bitande satir och spott tuktar Mühsam den avgud som nu alla människor ligga på knä framför: staten. Med vrede och förakt visar han upp makthavarnas görande och låtande i hela dess förkastlighet. I stora drag och på sitt egna sätt vecklar han ut revolutionens, anarkismens fana.

Att inte kriget, reaktionen, det kejsarliga Tyskland förmått knäcka hans mod eller minska hans entusiasm för den frihetliga socialismen visar det brev han för en tid sedan sände. Där heter det: att nu mer än någonsin är jag övertygad om mina idéers nödvändighet.

Mühsam är en av det nya Tysklands värtecken. Evad beträffar Mühsams positiva socialistiska åskådning är han utan tvivel påverkad av Gustav Landauer, vilken med lidelse och äkta patos förfäktar att socialismen skall omedelbart etableras och förverkligas genom kooperativa sammanslutningar på fullständig socialistisk basis. (Siedelungsgenossenschaften) Ernst Norlind talade om Gustav Landauer i samband med »Neues Vaterland» i en artikelserie i Dagens Nyheter, men tyvärr i mycket försiktiga ordalag och därtill mycket knapphändigt. Landauer har publicerat sina tankar bland annat i de bägge verken »Aufruf zum Sozialismus» samt »Revolution», av vilket det senare inom kort utkommer i svensk dräkt. Landauer har vidare i tidskriften »Der Sozialist» offentliggjort sina nydaningstankar.

I sin tidskrift för mänsklighet: »Kain» sticker Mühsam, utan att tveka, sin lans i samhällets påstbölder. I denna tidskrift samt i den årligen utkommande Kainkalendern, vilken han skriver ensam, publicerar han sina dikter, av vilka en del även utkommit samlade: »Die Wüste 1901 »Der Krater» 1909.

I »Zukunft» skriver Landauer om Mühsams diktkonst: Mühsams starka lyrik tillhör den konst i vilken författaren framställer en sällsam sammansmältning av produkt och produktivitet. Vår tid är så, att icke Shakespeares, de produktiva, dikta. Det är Halmet, produkterna, icke de präglade, utan de präglade, som dikta. Även Mühsam är en präglad, men det är icke litteraturovningen och modet som tryckt sin stämpel på honom, utan det är vår tids liv och förhållanden. Man har det intrycket att de lidanden som han i bittra och skarpa toner ger uttryck åt, äro, icke blott erfarna, själsligt och i geist genomlevda, utan dessa smärtor äro han själv; de sitta icke endast som tillfälliga bekantskaper i hans geist, utan de äro från födelsen förbundna med honom, de äro hela hans människa och hans kropp. Vad han diktar är därför inte endast politisk, social eller socialistisk lyrik, det är inte endast lidande, kärlek och längtan, kättjefullhet, galghumor, utan även jämmer, raseri ja ibland till och med neurastheni. Men Mühsam är naturligtvis under allt detta själsligt behärskad och hans diktning är alltid förbunden med mycket vetande om hans tillstånd med witz och överlägsenhet och med en stor godhet som alltid bryter fram ur riklig ondska.

Mühsam lider av proletariatets slaveri. Alltid varest arbetare kämpa för befrielse ur klassamhällets hårda bojar kan man vara säker på att finna Mühsam. Stridande med, försvarande, förklarande.

Men liksom Mühsam lider av den fångenskap vari arbetarklassen befinner sig, så lider han, som äkta konstnär, även av det slaveri vari vår tids konst befinner sig uti. Och för konstens befrielse, har han dragit mer än en lans.

Mühsam som med kraft och entusiasm sjunger höga visor till konstens ära är, som han själv säger, en de utsöttas, de armas advokat med kainsmärket på pannan.

»Mig, säger Mühsam på tal om Bonnot, Garnier och Co., som de utstöttas advokat med kainsmärket på pannan, torde man vänligen tillåta hysa en något avvikande mening om Bonnots, Garniers och kompanis gärningar.

Jag önskar för all del inte att det beväpnade bankröveriet även om det blir utövat medels stulna automobil och mycket romantiskt tillhör, växer ut till gällande omgångsform i livet, nationernas liv. De voro färdiga, och de voro medvetna om detta. De voro människor som slagits sönder emot den nuvarande samhälleliga organismens vansinne. Människor, vilka ville gestalta sitt uppgående i intet explosivt. På sitt sätt voro de hjältar. Slagna soldater som ännu en gång gick i strid. Höggo in på fienden och döende dukade under för övermakten. Inte en gav sig frivilligt. Ingen av dem föll polisen, militären, justitien levande i händerna. Alla värjde de sig till sista minuten.

Från idealist till desperados är endast ett litet steg. De voro idealister tills de ände missträckningen, tills dess de - de enskilda - förklarade krig mot hela samhället med dess vapenstarrande organisation: staten, vilket inte kunde sluta på annat sätt än med döden. Bonnot och Garnier, förbrytarna, rövarna, banditerna förde kriget mot den fromma goda brodern, det civiliserade samhället, tappert. Slå upp ert gamla testamente och läs legenden om Kain och Abel. Här har ni den i modärn upplaga.»

Mühsam sökte för de mest elända, för »lumpenproletariatet» skildra orsakerna till deras elände. Han bildade en socialistisk grupp »Handling». Och just som han var i färd med att bilda ännu en grupp »Vagabond» blev han kastad i fängelse. Hans dagbok i fängelset är roligt, lätt, ledigt, elegant, men samtidigt djupsinnigt skriven.

»Vad som bittert felar de unga människorna i denna tid, det är förmågan till lidelse, till vrede, till deltagande. Vägen till en ny kultur går över vrede och lidelse. Betingelsen är frihet från föräldrarnas tradition och konvention, förakt för skolideal, hat emot tyranni och krig, vilja till det sköna, väsentliga och sanna.»

Att Mühsam icke ryggat tillbaka för att offentligt bära ett namn som hatfulla despoter och sluga demagoger sökt smutsa ned visar sig när han säger:

»Till de kaffrer som tror att de behaga mig när de med murvelvändning kalla mig för ädelanarkist och därmed sätta mig i motsats till mina kamrater vill jag säga: Jag är anarkist utan inskränkning. D. v. s. jag är en som i statens inrättningar med alla dess tvångs- och våldsfullmakter ser ett grundont för den mänskliga sammanlevnaden. Jag känner mig som anarkist solidarisk med alla som lever efter denna övertygelse och med dem som allt efter temperament och anlag verka för denna övertygelse. Jag är alltså också solidarisk med dem som ha trott sig tjäna saken med dynamit. Varje försök att avsondra mig från gemenskapen med dessa idealister vill jag förbjuda.»

Allt konstnärligt skapande motsvarar längtan efter befrielse från tvång och är i sitt väsen fritt från auktoritet och yttre lag. Men konstens inre ordning och bindning sammanhänger djupt med den enskilda frihetliga individens förhållanden till samhällets hela organism. Att återigen skapa fram betingelser för dessa förhållanden mellan människa och mänsklighet, vilka i konsten finner sitt högsta uttryck, men i statens paragrafkvarn blir söndermalt, är innehållet och själva sinnet i vårt strävande, för vilket vi bli hånade och förföljda säger Erik Mühsam, i sin alltid läsvärda Kain.

Mühsam har varit och kommer också säkert att bli av största betydelse för den vår som trots mörkret och det nuvarande stora barbariet ändå skall och måste komma, såvida inte mänskligheten skall begravas i järn, blod, tårar och elände.

Genom strid till seger är lösen för det revolutionära Tyskland.

Det Anarkistiska Biblioteket

C. J. Björklund
Det revolutionära Tyskland
1916

Tidningen Brand #27 1916

www.anarkistiskabiblioteket.se